

2017

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.1

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions : 1×5=5

(a) How many काण्डs are there in the *Rāmāyana*?

(b) In which dynasty Rāmacandra was born?

(c) “श्रुत्वा चैतत् त्रिलोकज्ञो”

Who is ‘त्रिलोकज्ञ’ referred to here?

(d) What is the meaning of the term ‘शूर्पणखा’?

(e) Who is Guha?

2. Explain any two of the following : 5×2=10

- (a) बहवो दुर्लभाश्चैव ये त्वया कीर्तिता गुणाः।
मुने वक्ष्याम्यहं बुद्ध्वा तैर्युक्तः श्रूयतां नरः॥
- (b) सर्वदाभिगतः सद्भिः समुद्र इव सिन्धुभिः।
आर्षः सर्वसमश्चैव सदैव प्रियदर्शनः॥
- (c) रामस्तु पुनरालक्ष्य नागरस्य जनस्य च।
तत्रागमनमेकाग्रो दण्डकान् प्रविवेश ह॥

3. Answer any two of the following : 10×2=20

- (a) Write a note on the elements of poetic beauty of Chapter I of the Bālakāṇḍa of the Rāmāyana.
- (b) “एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं परं कौतूहलं हि मे।
महर्षे त्वं समर्थोऽसि ज्ञातुमेवम्बिधं नरम्॥”
Who is the speaker here? Who is addressed as ‘महर्षे’? Summarise the speech hinted herein.
- (c) Elucidate the idea contained in the following :
- (i) समुद्र इव गाम्भीर्ये धैर्येण हिमवानिव।
(ii) पूर्वं दत्तवरादेवी वरमेनमयाचत।

4. Explain any two of the following :

- (a) हुतेन शाम्यते पापं
दानेन भोगानित्याह
(b) स्वधर्माचरणे युक्ता
तेषां स्वर्गफलावाप्तिः
(c) वात्सल्यात्सर्वभूतेभ्यः
परितापोपघातश्च पा

5. Answer any two of the following :

- (a) Write a summary of the Śāntiparvan of the Mahābhārata.
- (b) Discuss the character of the Brahmacarya of the Mahābhārata. Find in the Śāntiparvan the Mahābhārata.
- (c) Write short notes on the following :

6. Read the following questions in Sanskrit and answer them in Hindi.

कस्मिंश्चिदधिस्थाने चत्वारोऽपि
स्म। ते चापि दारिद्र्योपहताः
दारिद्र्यता। तद् गच्छामः कुत्रचि

स्वसुहृत्सहितं गृहं च परित्यज्य प्रस्थिताः। एवं क्रमेण गच्छन्तोऽवन्तीं प्राप्ताः, तत्र संप्राजले कृतस्नानाः महाकालं प्रणम्य यावन्निर्गच्छन्ति, तावद् भैरवानन्दो नाम योगी सम्मुखो बभूव। ततस्तं ब्राह्मणोचितविधिना सम्भाव्य तेनैव सह मठं जग्मुः। अथ तेन पृष्टाः— कुतो भवन्तः समायाताः? क यास्यथ? किं प्रयोजनम्? ततस्तैरभिहितम्—“वयं सिद्धियात्रिकाः, तत्र यास्यामो यत्र धनासिर्मृत्युर्वा भविष्यतीत्येष निश्चयः। तत्कथ्यतामस्माकं कश्चिद् धनोपायो इति। अद्भुतशक्तिर्भवान् श्रूयते। वयमप्यतिसाहसिकाः। उक्तञ्च—

“महान्त एव महतामर्थं साधयितुं क्षमाः।

ऋते समुद्रादन्यः को विभर्ति बडवानलम्॥”

भैरवानन्दोऽपि तेषां सिद्ध्यर्थं बहुपापं सिद्धवर्तिकाचतुष्टयं कृत्वाप्ययत्। आह च—“गम्यतां हिमालयदिशि। तत्र संप्राप्तानां यत्रवर्तिः पतिष्यति तत्र निधानमसन्दिग्धं प्राप्स्यथ। तत्र स्थानं खनित्वा निधिं गृहीत्वा व्याघुट्यताम्।”

(a) किं कर्तुं ब्राह्मणपुत्राः स्थिरीकृतवन्तः?	2
(b) कुत्र वा ते समुपस्थिताः?	1
(c) कुत्र नु ब्राह्मणपुत्राः स्नानं कृतवन्तः?	1
(d) कं देवं ब्राह्मणपुत्राः पूजयन्ति स्म?	1
(e) योगिनः नाम किमासीत्?	1
(f) योगी ब्राह्मणपुत्रान् किं ददाति स्म?	1

- (g) किमर्थं नु ब्राह्मणपुत्राः
(h) परित्यज्य, जग्मुः,
व्युत्पत्तिः प्रदेया।
(i) गच्छन्तोऽवन्तीम्,
सन्धिविच्छेदः करणी
(j) कृतस्नानाः इति पदे स
लिख्यताम्।

2017

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.2

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions as directed : 1×7=7

- (a) What is the name of the book written by Mammāṭa?
- (b) What is the soul of poetry according to Vāmana?
- (c) Fill up the gap :
त्रिवर्गसाधनं _____ ।
- (d) Define दृश्यकाव्य.
- (e) How many types of Uparūpakas are there?
- (f) What is the another name of आमुख?
- (g) Who is a पारिपार्थिक?

2. Answer the following questions : $2 \times 4 = 8$

- (a) Write briefly about गर्भाङ्क.
 (b) What is 'भारती वृत्ति'?
 (c) What is पद्य? Write the names of its varieties.
 (d) What is खण्डकाव्य? Give an example.

3. Give short answers to the following questions (any three) : $5 \times 3 = 15$

- (a) Write briefly about विष्कम्भक.
 (b) Explain (any one) :
 (i) काव्यस्यात्मनि अङ्गिनि, रसादिरूपे न कस्यचिद्धिमति।
 (ii) अदोषं गुणवत् काव्यमलंकारैरलंकृतम्।
 रसान्वितं कविः कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिञ्च विन्दति ॥

- (c) Distinguish between नाटक and प्रकरण.
 (d) What are the characteristics of सट्टक?

4. Answer any three of the following questions : $10 \times 3 = 30$

- (a) Discuss the definition of Kāvya given by Viśvanātha Kavirāja.

(b) Discuss the utility of the First Chapter.

(c) What are the sources of the First Chapter?

(d) Discuss about the First Chapter.

5. Give the resultant for दण्ड + इन् ; शी

6. Find out the प्रत्यय in दण्ड + इन् ; शी with the proper दाधिकम् ; इष्टी।

7. Cite the relevant S following प्रत्ययस are उ डीप् ; क्त ; ठक्।

8. Explain the following four) : वयसि प्रथमे ; अजायत रदाभ्यां निष्ठातो नः प्रथमासमानाधिकरणे।